

БЕЛАРУСКИ
ДЗЯРЖАЎНЫ
ЎНІВЕРСИТЭТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(Україна)**

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
(Republike Hrvatske)**

**БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСИТЭТ
(Республика Беларусь)**

**GESELLSCHAFT FÜR DEUTSCHE SPRACHE [GfDS]
(Wiesbaden, Deutschland)**

**ПОДОЛАННЯ МОВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ:
ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА**

Збірник наукових праць

Київ 2020

УДК 378.14 - 057.4:009(063)

ББК ч 448.0я431

П 444

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (протокол № 11 від 5 листопада 2020 р.)

Рецензенти:

Марина Бойченко	доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, Сумський державний педагогічний університет імені А. Макаренка.
Оксана Заболотна	доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.
Михайло Торчинський	доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української філології, Хмельницький національний університет.

Відповідальна за випуск: кандидат педагогічних наук, доцент
Людмила Загоруйко

Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура : збірник наукових праць / за заг. ред. О. В. Ковтун. – К. : 2020. – 397 с.

Збірник містить матеріали VIII Міжнародної конференції з актуальних проблем філології у вищих навчальних закладах галузевого спрямування, що відбулася 20-21 листопада 2020 року на кафедрі іноземної філології факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету.

Автори несуть відповідальність за наукову вірогідність і коректність вміщених у збірнику матеріалів.

ISBN 978-617-7133-66-6

© Колектив авторів, 2020
© Національний авіаційний університет, 2020

ЗМІСТ

<i>Tetiana Akopjan, Galina Maksimovich</i> Language barrier in the context of teaching civil aviation specialists.....	12
<i>Ірина Аргатюк, Олена Базілевич</i> Роль психозберігаючих технологій у вивченні іноземних мов	17
<i>Катерина Баштова, Галина Сидорук</i> Передача звукового символізму в поетичних творах.....	21
<i>Михайло Бевз</i> Функціонально-прагматичні особливості усічення в англомовних текстах сучасних періодичних видань.....	24
<i>Тетяна Боднарчук, Галина Фоміна</i> Verben mit Raumsemantik in der modernen deutschen Sprache	30
<i>Юлія Болтрикова</i> Обучение профессионально ориентированной письменной речи в неязыковом вузе.....	31
<i>Анна Буряченко, Галина Сидорук</i> Буквальний і довільний переклад та сфери їхнього застосування.....	36
<i>Liubou Vasilyeva</i> interkulturelle kompetenz im fremdsprachenunterricht.....	39
<i>Аліна Вовчук</i> Ефективність online-навчання у самостійній підготовці студентів.....	41
<i>Олена Волік, Олена Мамонова</i> Деякі аспекти викладання англійської мови за професійним спрямуванням курсантам ЗВО МВС України.....	43
<i>Hanna Voronina</i> Developing intercultural communication through foreign language teaching.....	46
<i>Валентина Габрик, Наталія Дермель</i> Організація самостійної роботи студентів у процесі вивчення німецької мови онлайн.....	48
<i>Анастасія Гарбуз, Наталія Хайдарі</i> Цілі та особливості проектного навчання в закладі вищої освіти.....	52
<i>Тетяна Гармаш</i> До питань автономії у вивченні іноземної мови: застосування тандем-методу в самостійній роботі студента...	56

Ірина Григорова, Інна Ребрій

Наповнюваність матеріалів для дистанційного навчання на заняттях з іноземної мови та мотивація курсантів	59
Світлана Гринюк	
Роль «пандемічної» кризи в трансформації вищої освіти: нові вектори інтернаціоналізації	61
Оятилло Гуломов	
Анализ особенностей фармацевтической лексики в узбекском и английском языках.....	65
Алла Давиденко	
Фасилітативне лідерство як шлях до подолання мовних та комунікативних бар'єрів студентів.....	68
Світлана Денисова	
Сутність та структура іншомовної комунікативної компетентності майбутніх військових авіаційних інженерів у процесі навчання іноземної мови.....	71
Олена Долгопол, Олена Кір'янова	
Онлайн-тренажери у формуванні мовної компетенції іноземних студентів.....	73
Вікторія Донченко	
Віртуальна мобільність як форма інтернаціоналізації вищої освіти.....	76
Лариса Дузь	
Удосконалення техніки читання в іноземних студентів немовного ЗВО за умов дистанційного навчання.....	79
Алла Дядечко	
Складові та етапи навчання професійної англійської мови студентів університету.....	82
Ганна Економ, Ліліта Коккіна	
Мовні репрезентанти цінностей у сучасних французьких піснях.....	86
Снежана Егорова	
Основные направления изучения эргонимов.....	89
Галина Євсєєва	
Українознавство як світоглядна основа у формуванні мовної картини світу студентів-іноземців.....	92
Тетяна Жалко, Тамара Бойко	
Інноваційна діяльність викладача-філолога у просторі освітніх можливостей	94
Марина Желуденко	
Освіта в умовах пандемії: виклики та можливості.....	97
 Ольга Жудро	
Освітній процес в іспаномовних країнах в умовах пандемії,	101

спричиненої COVID–19.....	
Людмила Загоруйко	
Інноваційні технології навчання мови: огляд журналів у наукометричних базах.....	105
Ірина Зайцева	
Особливості реалізації освітнього процесу в умовах пандемії.....	108
Станіслава Зайцева	
Інноваційні технології у вивченні української мови як іноземної.....	111
Алла Заслужена	
Психологічні аспекти дистанційного навчання.....	115
Валентина Имперович, Ольга Бурдыко	
Коммуникативная направленность в обучении русскому языку как иностранному в техническом вузе.....	117
Жанна Іванова, Віктор Кульчицький	
Скорочення у системі словотвору німецької мови.....	120
Анастасія Ігнат'єва	
Семантична характеристика фразеологізмів англійської мови з семою на позначення частин тіла.....	125
Валерія Ісаєва, Елеонора Мирошніченко	
Використання нетрадиційних форм навчання іноземної мови у військових ЗВО.....	128
Микола Карпик, Оксана Павличко	
«Австрійське слово року» як маркер розвитку австрійського варіанту німецької мови.....	131
Олександр Коваленко	
Послідовність вивчення ділової англійської мови (BE) та підмови для спеціальних цілей (ESP).....	135
Олена Ковтун	
Моніторинг адаптації суб'єктів освітнього процесу у вищій школі до роботи і навчання в умовах пандемії COVID-19.....	138
Anna Kozlovska	
Large class teaching: Adapting individualization techniques.....	141
Карина Кольцова	
Семантические особенности молодежного немецкоязычного сленга (на примере социальной сети Instagram).....	143
Ludmila Koran	
E-Learning mit Moodle.....	146
Анна Копитко	
Способи передачі англійського сленгу в українському перекладі.....	149

Вадим Косолапов Evolution of pronunciation treatment in different editions of Oxford Advanced Learner's Dictionary (1948-2020).....	153
Светлана Костырева Английский язык для профессионального общения в сфере дизайна: единство образовательной и развивающей целей.....	157
Надія Кравцова Структура професійної компетентності майбутніх бакалаврів права.....	158
Яна Кравцова, Алла Головня Стилістичні засоби прагматичного впливу публіцистичних текстів на тему COVID-19 та способи їх перекладу.....	161
Володимир Крамар, Ірина Макарчук Засоби перекладу політичної термінології на основі твору "1984" Дж. Оруелла.....	165
Алла Красуля, Ганна Швіндіна Міжнародне колаборативне онлайн навчання: нова парадигма вищої освіти.....	169
Тетяна Крилова, Ольга Зіненко Переклад засобів емотивності на основі романів Маргарет Етвут «Оповідь служниці» та «Заповіти».....	172
Людмила Куликова Організація самостійної навчальної діяльності студентів з використанням інформаційних технологій на заняттях з англійської мови у вищій школі.....	176
Галина Луканська Переваги електронно-дистанційної форми навчання в процесі вивчення іноземних мов.....	179
Анастасія Лукашенко Сложные немецкоязычные параметрические прилагательные: семантический аспект.....	182
Анна Максимова Класифікація англійських неологізмів за тематикою.....	185
Олена Маньковска Подолання комунікаційних бар'єрів викладачами хореографічного мистецтва в умовах змішаного освітнього процесу в контексті світової пандемії.....	188
Наталія Мельник Подолання комунікаційних бар'єрів викладачами закладів вищої освіти в умовах змішаного освітнього процесу в контексті світової пандемії.....	194

Тетяна Мітіна Дослідження соціокультурної комунікації як складової соціокультурного простору на прикладі перекладених французькою мовою творів Тараса Шевченка «Гайдамаки», «Катерина» та «Гамалія».....	202
Сергій Набатюв Комунікативні бар'єри в процесі викладання фахових дисциплін для майбутніх фахівців театрального мистецтва....	205
Людмила Немлій Особливість викладання фахової іноземної мови для студентів технічних спеціальностей	213
Олена Нікуліца, Ліліта Коккіна Франкомовний банківській рекламний дискурс у структурно-семантичній площині.....	215
Дар'я Нижнева Ценностные аспекты глобализации.....	219
Анна Оліферук Мовні засоби «осучаснення» у перекладі п'єси «Ромео і Джульєта» Ю. Андруховича.....	223
Оксана Павленко Організаційно-правові аспекти пропедевтичне навчання української мови іноземних слухачів у закладах вищої освіти	228
Вікторія Павлюк Методологія викладання іноземної мови в закладах дошкільної освіти: методи та підходи.....	231
Олена Пасічна, Єлизавета Пасічна Формування навичок редагування текстів у курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)».....	235
Владислава Петраускас, Сергій Попадюк Особливості синтаксису розмовного стилю в іспанській мові.	238
Маруся Рудурчук Translation students' professional training compared to modern market demands.....	241
Людмила Підкамінна Інноваційні методи викладання української мови як іноземної у ЗВО в умовах дистанційного навчання.....	244
Катерина Пінчук, Світлана Мірошник Використання пристроїв віртуальної реальності, штучного інтелекту та соціальних медіа у викладанні іноземних та української мов.....	248
Євген Плотніков	

Мультилінгвалізм в освіті: європейські політики та практики	251
Наталія Попова	
Синтаксичні засоби оформлення політичного дискурсу.....	253
Ірина Поўх	
Звышнатуральныя істоты славянскага фальклору ў заходнеєўрапейскіх і амерыканскіх даследаваннях.....	258
Дар'я Придатченко	
Особливості викладання іноземних мов за професійним спрямуванням на прикладі спеціальності 242 «Туризм».....	262
Дар'я Проскурня	
Мовні маркери маніпуляції у політичному дискурсі.....	264
Марія Радецька, Анастасія Гарбуз	
Принципи управління мовною лабораторією.....	267
Марія Радченко	
Відображення національного менталітету у мові на прикладі приказок та прислів'їв.....	270
Валентина Решетникова	
Термин как когнитивно-коммуникативная единица языкового профессионального пространства.....	273
Дар'я Рикичинська, Сергій Попадюк	
Екзотизми як маркер міжкультурної комунікації.....	278
Діана Рогоуляк, Галина Сидорук	
Політичний дискурс в лінгво-перекладацькому аспекті (на матеріалі промов президента США Дональда Трампа).....	281
Алла Сабітова	
Композитні дієслова-англіцизми у німецькій мові (граматичний аспект).....	285
Olha Savchenko	
Internet technologies as an innovative teaching strategy.....	288
Ирина Санникович	
Потенциал русских сказок при формировании социокультурной компетенции иностранных обучаемых.....	292
Юлія Свірідова, Дарина Міскевич	
Мультиmodalний вимір комп'ютерних відеоігор	295
Тетяна Сидоренко	
Соціокультурна складова висвітлення Китаю в українських ЗМІ, орієнтованих на китайську тему.....	298
Галина Сидорук	
Шляхи номінації лексичних одиниць фахової підмови в перекладацькому аспекті (на матеріалі термінів аграрної економіки).....	301
Алла Сітко, Марія Радченко	
Порівняльна типологія англійських та українських простих	

речень.....	304
Тетяна Скирда	
Simultaneous learning of two foreign languages: English, Spanish.....	307
Руслана Собко, Марина Желуденко	
Відображення національного менталітету в мові.....	310
Анна Степанишена, Галина Сидорук	
Запозичення в англійській мові та шляхи їх передачі українською мовою.....	313
Дмитрий Степанов	
Эффективность использования электронного учебно-методического комплекса на занятиях по иностранному языку.....	316
Ярослав Стригун, Тетяна Гармаш	
Переклад як спосіб вивчення іноземних мов	319
Лейла Султанова	
Розвиток освітніх систем в період пандемії COVID-19.....	323
Владислав Толосюк	
Відтворення лінгвостилістичних особливостей роману-жаху Стівена Кінга «ВОНО» в україномовному перекладі.....	325
Dmitry Tomnyuk, Katerina Pavlishina	
Die Bedeutung des Deutschlernens als zweiter Fremdsprache unter modernen Bedingungen.....	329
Ліна Трохимець, Тетяна Семигінієвська	
Способи збереження семантико-стилістичних мовних засобів англійських пісень в українському перекладі.....	332
Вікторія Тузак, Сергій Попадюк	
Суфікси демінутивності та аугментативності в іспанській мові.....	337
Mariia Filimonova	
Business etiquette and job interview.....	340
Тетяна Фудерер, Желька Челіч	
Русифікація українських топонімів в хорватській географічній термінології – традиції і нові тенденції.....	345
Наталія Хайдарі, Юлія Ярошенко	
Сленг як невід’ємна частина мови сучасної молоді.....	349
Tatiana Charnovets	351
Problemas de la terminología en el español.....	
Анастасія Чимпаяш, Галина Сидорук	
Усний послідовний переклад.....	354
Надія Шеверун, Віталій Завацький	
Мовні засоби вираження агресії у сучасному американському політичному дискурсі та особливості їхнього відтворення в	

українському перекладі (на матеріалі публічних промов політичних діячів).....	356
Яна Шевченко, Людмила Галій	
Природа та роль метафори у мові та мовленні.....	362
Юлія Шлінчак, Світлана Мірошник	
Фразеологія іспанської мови.....	365
Уляна Шпук	
Семантична природа й класифікація нетнеймів (на матеріалі англомовних блогів).....	368
Вікторія Щербакова	
Викладання ділової англійської мови за допомогою TED Talks	371
Анна Щербина	
Термінологічна омонімія як проблема при перекладі науково-технічних текстів авіаційної галузі.....	376
Ірина Щетнік, Ліліта Коккіна	
Зоонім «кіт» у французькій фразеології та культурі	379
Лариса Щигло, Катерина Белява	
Труднощі перекладу англомовних науково-технічних термінів.....	383
Наші автори	386

Tetiana Akopjan,
Galina Maksimovich
National Aviation University
Kyiv (Ukraine)

LANGUAGE BARRIER IN THE CONTEXT OF TEACHING CIVIL AVIATION SPECIALISTS

Анотація. Після Другої світової війни політичне та економічне

взаємовпливи між медіа-дискурсом та національною свідомістю, картиною світу та ціннісними орієнтирами у країні.

Список використаних джерел:

1. Ebner J. Duden. Wie sagt man in Österreich? Wörterbuch der österreichischen Besonderheiten / Bibliographisches Institut. Mannheim: Dudenverlag, 1998. 480 S.
2. Muhr R. Das Österreichische Deutsch. Zeitschrift für deutsche Philologie. Berlin. 2017. Band 136. S. 23–43.
3. Muhr R. Die plurizentrischen Sprachen Europas – ein Überblick. Vielsprachiges Europa. Zur Situation der regionalen Sprachen von der Iberischen Halbinsel bis zum Kaukasus / E.Gugenberger, M.Blumberg. Frankfurt/Main, 2003. S. 191–233.
4. Домашнев А. И. Очерк современного немецкого языка в Австрии. Москва: Высш. шк., 1967. 180 с.
5. Карпик М., Павличко О. Австріцизми у мові сучасної австрійської преси. International journal of innovative technologies in social science. 2019. № 7(19). С. 21–25.
6. Остапович О.Я. Національна ментальність у дзеркалі австрійського варіанту німецької мови. URL: <http://thule.primordial.org.ua/mesogaia/ostap.htm> (дата звернення: 17.06.2020)

Олександр Коваленко

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (BE) ТА ПІДМОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ (ESP)

Анотація. Дослідження розглядає проблему вибору стратегій для викладання таких дисциплін як англійська мова за професійним спілкуванням (англійська мова для спеціальних цілей), ділова англійська мова та загальний курс англійської мови (курс загальної англійської мови). Головну увагу зосереджено на адекватній та обґрунтованій послідовності вивчення цих курсів в університетах, коледжах та професійно-технічних училищах. Описано умови послідовності їх вивчення та поєднання. Зазначені абсолютні та варіативні ознаки англійської мови професійного спілкування для кращого усвідомлення особливостей цієї дисципліни та успішного її викладання.

Ключові слова: підмова, професійне спілкування, ділова англійська

Abstract The research deals with the issue of the choice of strategies for teaching English for Specific Purposes, Business English as well as General English. The focus is the proper well-grounded succession of teaching

these English courses at universities, colleges and vocational schools. Conditions for their succession or/and consolidation are described. The absolute and invariant features of ESP are specified for better awareness of the nature of the course and its effective teaching.

Key words: *ESP, Business English, General English*

Практичне, ефективне та професійне використання іноземної мови передбачає не механічне збільшення тривалості вивчення цієї мови, та виділення більшої кількості занять, і навіть не вертикальне вивчення мови від початкового рівня А1 до висот рівня С1 чи С2. Вагомою передумовою навчання ефективній комунікації є використання у початковому процесі підручників чи навчально методичних комплексів (НМК) не лише різних рівнів, але й різного спрямування. Для всебічної підготовки студента слід відбирати та поєднувати вивчення загальної мови (GE), мови для ділового спілкування (BE) та мови для спеціальних цілей / мови за професійним спрямуванням (ESP).

Повстає необхідність чітко розмежовувати при вивченні англійської мови GE, BE, та ESP. Вивчення загальної мови спрямована на комунікацію у здебільшого неформальних ситуаціях; учасники спілкування не виконують службових обов'язків і здебільшого є друзями, знайомими, родичами.

Мова для спеціальних цілей базується на мовних засобах характерних для видів діяльності, характерних для конкретної професійної сфери чи дисципліни. Згідно до положень Хатчінсона та Ватерса: «ESP – це підхід чи метод до викладання мови, при якому всі рішення щодо змісту та методу базуються на причинах студента, які спонукають його до опанування мовою» [1, с. 12]. Дудлі-Еванс та Сент Джон модифікували визначення ESP та виділили абсолютні та варіативні характеристики.

Абсолютні ознаки ESP:

- 1) відповідність специфічним потребам вивчаючого;
- 2) залучення методики та видів діяльності цієї дисципліни, яку вона обслуговує;
- 3) сконцентрованість на тих мовних засобах (граматичних, лексичних, фонетичних, стилістичних), навичках, дискурсі та жанрах, які адекватні цій діяльності.

Варіативні ознаки ESP – це

- 1) конструювання у відповідності до конкретної дисципліни чи дисциплін;
- 2) використання за певних навчальних умов методики відмінної від тієї, яка застосовується при вивченні загальної мови;
- 3) призначення для дорослих на рівні вищої школи, в ситуаціях професійної роботи, або без відриву від виробництва;
- 4) високий рівень студентів (B1- C1);

5) засвоєння базових мовних знань, хоч ця риса характерна лише для початківців.

ESP бачиться більшістю методистів лише як метод, а не продукт, чи специфічний тип навчальних матеріалів [2].

Англійська для ділового спілкування стоїть дещо окремо від мови для особливих цілей. BE розглядається в контексті ESP, поділяючи їх ознаки та елементи вивчення. О.Б. Тарнопольський, розвиваючи понятійний апарат мови для ділового спілкування, все ж виділяє ділову мову з поміж інших мов для особливих цілей. Він паполягає, що BE слід розглядати як самостійне явище, а не як один з цілого ряду підмов спеціальностей [1, с. 10]. М. Елліс та С. Джонсон, вважаючи, що BE є одним з ESP, все ж вирізняють ділову мову з поміж інших ESP тому, що вона поєднує специфічний зміст (відповідно до конкретної професійної сфери чи галузі промисловості) та загального змісту (відносно до загальних мовленнєвих вмінь ефективної комунікації). Щоб подолати це протиріччя, ряд методистів виділяють власне ділову англійську мову (BEP) та ділову англійську мову (BE). Якщо BEP все ж можна вважати однією з ESP, то в цілому ділова мова охоплює всі сфери: загальну мову, власне мову для ділового спілкування та мови для спеціальних цілей. О.Б. Тарнопольський стверджує, що всі засоби, які є у розпорядженні загальної мови, або вже використовуються, або потенційно можуть бути використані у діловій англійській мові, тобто потенційно останній покриває перший [1, с. 17].

Безумовно необхідно при викладанні іноземної мови у виші, технікуму, ПТУ добре усвідомлювати та розмежовувати загальну мову, мову для ділового спілкування та мову для спеціальних цілей для їх ефективного поєднання та застосування. Нам бачиться, що при викладанні мови в межах дуже короткого чи інтенсивного курсу можливе навіть їх органічне поєднання. Наш досвід свідчить, що при загальному високому рівні в окремії групі чи навіть декількох групах допустимим чи бажаним може бути вилучення вивчення загальної мови (GE) заради збільшення тривалості курсів English for Specific Purposes та при потребі Business English. В результаті цього спостерігається досягнення високого рівня англійської професійного спілкування та більш високу вмотивованість та готовність до виконання професійних обов'язків в сучасних умовах.

За інших умов, а саме, якщо курс іноземної мови є тривалим та ґрунтовним, а рівень студентів середнім або низьким, бажано розмежувати ці курси та дотримуватися доцільної послідовності їх поступового вивчення. В більшості випадків, маючи на увазі звичайні умови та середній рівень студентів, доцільно починати із загальної мови (GE), щоб надалі здійснити перехід до мови ділового спілкування, якщо це студенти загального економічного профілю. Завершувати навчання іноземній мові потрібно підмовою для спеціальних цілей (ESP)/

англійською мовою за професійним спрямуванням. Студентів інших професій слід на другому етапі навчати ESP, а вже потім BE [3].

Принагідно зазначимо, що визначення змісту та підготовка до викладання курсу ESP повинна обов'язково передбачати ґрунтовне вивчення конкретних потреб майбутніх спеціалістів у професійному спілкуванні, ретельний підбір лексичних одиниць для активного та пасивного словників, конструювання конкретних навичок та компетентностей. Ідеальним викладачем курсу англійської мови за професійним спрямуванням бачиться спеціаліст в обох галузях: викладанні англійської мови та відповідній професійній чи науковій сфері, або ж це може бути експерт у відповідній професійній сфері з високим рівнем володіння мовою та базовими методичними навичками. Ця тенденція вбачається більшістю студентів надзвичайно бажаною та прогресивною.

Список використаних джерел:

1. Тарнапольський, О.Б., Кожушко, С.П. Методика обучения языку для делового общения. Киев : Ленвит, 2000. 192 с.
2. Curriculum for English Language Development in Universities and Institutes. K. : The British Council, 2001. 245 p.
3. English for Specific Purposes in Ukraine. Kyiv : Lenvit, 2004. 122 p.
4. Hutchinson N., Waters A. English for Specific Purposes: A learner-centered approach. Cambridge : CUP, 1987. 183 p.

Олена Ковтун

*Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)*

МОНІТОРИНГ АДАПТАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ДО РОБОТИ І НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Анотація: пандемія COVID-19 стала викликом, який зумовив необхідність стрімкого внесення змін в організацію освітнього процесу в закладах вищої освіти. Всі учасники освітнього процесу (адміністративний персонал, викладачі, студенти) повинні були адаптуватися до нових освітніх реалій. Моніторинг рівня адаптації сприятиме виокремленню недоліків для їх усунення та накопиченню позитивного досвіду для його поширення.

Ключові слова: пандемія COVID-19, вплив, перехід до дистанційних форм навчання, моніторинг.

Abstract: The COVID-19 pandemic was a challenge that necessitated rapid changes in the organization of the educational process in higher education institutions. All participants of the educational process (administrative staff, teachers, students) had to adapt to new educational